

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

1909

TIDNING FÖR SVENSKA KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

AF

FÖRENINGEN DAGNY

ANDRA ÅRGÅNGEN

F. ENGLUNDS BOKTRYCKERI - STOCKHOLM 1909

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BIOGRAFIER, MINNESTECKNINGAR, NEKROLOGER.

	Sid.
Agrell, Alfhild. Af E. K—n	19
Andersen, H. C. Af Maria Holmström	447, 458, 471.
Bjarnhédinsdottir Asmundsson, Briet. Af E. K—n	534
Bonnier, Eva †. Af Hanna Pauli.....	49
Borelius, Hilma. Lunds första kvinnliga fil. d.r. Af Lydia Wahlström...	520
Borg, Elsa. En kvinnogärning. Af Fanny Ekenstierna	101
Bremer, Fredrika. Af Sigríd Leijonhufvud	560
Friberg, Maikki, Doktor. Af E. K—n.....	429
Fryxell, Eva. En födelsedag. Af Clara Wahlström	17
Fryxell, Matilda †. Af Agda Montelius	329
Garret Fawcett, Milicent. Af Ann Margret Holmgren, f. Tersmeden	197
Gernandt Claine, Jane. Af A. L—n.....	477
Hierta Retzius, Anna. Af Eva Uppmark	226
Hjelmerus, Gustafva †. Af E. K—n.....	458
Holmgren, Sofia, Doktor. Af Lina Gren	317
Kempe, Johanna. Af Sigríd Leijonhufvud	185
Key, Ellen. Af Ellen Wester.....	541
Kvinnliga yrkesidkare i Göteborg. Af Maria Holmström.	245
I Elisabeth Bastholm	269
II Fru Anna Berg, f. Blomgren.....	284
III Svea Brunius	293
IV Elisabeth Wærn-Bugge	310
V Augusta Jonasson	561
Några år med Sophie Leijonhufvud-Adlersparre. Af Mathilda Silow.....	149
Palmquist, Helena †. Af A. K—e.....	161
Quint, Stina. Af E. K—n	519
Rossander, Alida †. Af H. M.	209
Rylander, Anna †. Af Alma Wik.....	345
Sell, von, Sophie Charlotte. En tysk Sverigekännare. Af E. K—n	417
Sjöcrona, C. A. Af A. K.	410
Spencer Mussey, Mrs. Af Candida.....	65
Stone, Lucy. En pionjär. Af C. von Koch	446
Sundén, Ebba, f. Gregersson. Af M. Rbg	1
Whitlock, Anna. Af Signe Bergman.....	

LEDANDE OCH POLITISKA ARTIKLAR, KOMMUNALA ANGELÄGENHETER, SKOL- OCH UNDERVISNINGSFÄRGOR.

Allmänhetens ökade kraf på skolan i våra dagar. Af Tyra Kullgren.....	80
Allmänhetens ökade kraf på skolan i våra dagar	116
Deklarationsplikt och rösträtt. Af M. S. v. H.	79
Efterdyningar	39
Fri medborgarinna — bättre fostrarinna Af A. S—m	530
Gift kvinna och de kommunala rättigheterna	176
Hvad göra kvinnorna?	377

Hvad vi vunno den 10 febr. 1909.....	78
Konstitutionsutskottet och kvinnornas rösträttsfråga	42
Kvinnorna och kommunalreformen. Af M. S. v. H.	164
Kvinnornas deltagande i kommunernas fattigvård och barnavård. Af Agda Montelius	361
Mullvadsarbete	441
Neutralitet eller partitagande?	235
Pressen och nattarbetsförbudet	125
Pressen och rösträttsmötet i Stockholm	307
Principer och konsekvenser på samhällsmoralens område. Af Clara Wahlström	489
Riksdagsupplösning och kvinnornas rösträttsfråga	103
Samhörighetskänsla	572
Sejer och nederlag?	385
Seminarier på landsbygden. Af A. H.	40
Svenska folkskollärarekåren och en praktisk folkundervisning. Af Alma Wik	26
Vid halfårsskiftet	305
Vid årsskiftet	4
Vår rösträttsfråga inför riksdagen	200
Vårt mål	581

RÖSTRÄTTSRÖRELSEN.

Allmän rösträtt	67
Den kvinnliga rösträttsrörelsens största seger	116
Den 150:de rösträttsföreningen	457
Det första allmänna svenska kvinnorösträttsmötet	272
Hvarför ha de religiöst intresserade kvinnorna hittills så litet slutit sig till rösträttsrörelsen och hvad vore önskligt? Af Karolina Sjalander	212
Hvarför jag är med i den borgerliga rösträttsrörelsen. Af Ester Brisman	282
Inbjudan till deltagande i Internationella kvinnliga rösträttsalliansens fjärde möte	128
Kvinnornas första allmänna rösträttsmöte i Stockholm den 18 och 19 juni	295
"Kvinnornas rösträtt. Vår viktigaste och mest aktuella fråga på det konstitutionella området."	558
Landsföreningens deputation hos konungen	27
L. K. P. R:s flygblad	444
När en F. K. P. R. bildas. Af Jenny Velerander	480
Rösträttsföreningarnes årsberättelser.....	157
Rösträttsföreningens Centralstyrelsemöte i Örebro. Af Jenny Velerander	14
Rösträttsmötet i Stockholm.....	281
Tvåne tal för den kvinnliga rösträtten	60
Ur rösträttsdebatten den 10 februari....	83

ARETS VALRÖRELSE.

Förstakammarvalen. Af M. S. v. H.....	430
Förstakammarvalen i Stockholm.....	409
Stadsfullmäktigevalen i Stockholm.....	115
Utgången af de kommunala valen i hufvudstaden	144

LAGFRAGOR.

	Sid.
Butikstängningsfrågan	21
Moderskapsförsäkring. Af M. Anholm	52, 68
Moderskapsförsäkring. Af M. Marcus... ..	346
Några funderingar med anledning af förslaget till lag om vissa lärlingsaftal. Af M. Nordenfelt.....	139
Några reflektioner med anledning af riksdagens beslut angående förbud för kvinnligt nattarbete. Af Sofie Lindstedt	201
Äktenskaps rättsverkningar enligt åtskilliga främmande länders lag. Af A. P—n	8

SOCIALA FRÅGOR, LÖNEFRÅGOR.

Befrielse. Af Anna Höjer	571
De extra ordinarie skribiträderna i statens tjänst	237
Den hvita slaffhandelns bekämpande.....	479
Den kristligt sinnade kvinnan och kvinnorörelsen. Af Gerda Meyerson.....	583
Den sociala striden. Af Emilia Broomé	405
De permanent korslagda armarna. Af Jenny Velerander	431
"Dröp dem". Af M. Anholm.....	397
"Dröp dem". Af Spes	370
Ett svar. Af Beatrice Dickson	577
"Från grunden uppåt". Af Spes.	413
Hvar är hon? En efterlysning. Af Eira Hellberg	543
Hvar är hon? Af Johanne Blauenfeldt	576
Generalpoststyrelsens uttalande om kvinnor som postmästare	33
Hur aktas den högre kvinnobildningen i vårt land. Af T. K.	246
Ja eller nej. Af Emelie Rathou.....	479
Klasshat och hygien. Af Hilda Sachs	444
Kvinnan och bankarbetet. Af Christina R.	455
Kvinnornas löner och befordringsmöjligheter i posten. Af A. L—n	91
Nya sociala arbetsområden för kvinnor. Af Anna Whitlock	501
Några ord om ett kvinnligt arbetsområde. Af A. G.	401
Postverkets lönereglering	199
Storstrejken och kvinnorörelsen än en gång	467
Till nattarbetsfrågan	237
Tjänarinnefrågan under diskussion.....	215

SOCIALA OCH FILANTROPISKA FÖRETAG, BESKRIFNINGAR ÖFVER BYGGNADER OCH INRÄTTNINGAR, RESESKILDNINGAR M. M.

Andelsrörelsen i Finland. Hannes och Hedvig Gebhard. Af E. K—n.....	465
Casa internazionale di Alassio. Af Tyra Kleen.....	461
Centralkök. Af L.	277
En idyll bland klipporna. Af Maria Holmström	234
En ny tjänarinneskola i Stockholm. Af Eira Hellberg	504
Ett hem för öfvergifna mödrar och deras barn	424

	Sid.		Sid.		Sid.
Florens. Af A. L-n		Efter valen i Köpenhamn. Af S-d Pl-n	150	Bergman, Hjalmar: Savonarola. Rec. af M. L. B.	356
Mina bostäder	322	Ellen Key i Paris. Af A. L-n	273	Bilder från ett gammalt förmak. Af Sigrid Elmlad	398
Mina matställen	338	En föreläsningsturné i Ryssland. Af Zénéide Mirovitch	103	Celsing, Celie: Marie Louise Ulrikos lefnadssaga. Rec. af Tyra Kleen	264
Mina vänner	352	En hemkoloni	190	Compain, L. M.: Le féminisme au XX:e siècle. Rec. af K-rd	386
Modeller och tiggare	363	En officiell berättelse från Toronto-mötet. Af Sigrid U-ch	378	Curtelius, Elisabeth: Carl Eric Læstadius och hans broder Petrus. Rec. af M. L. B.	301
Fredrika Bremer-Förbundets stipendie-institution	10	En soaré i Student Hostel. Af A. L-n	582	Den kvinnliga konsten på Svenska konstnärernas förenings utställning. Af T. K.	365
Fredrika Bremer-Förbundet 25-årsminne. Af Lotten Dahlgren	553	En seger för den kvinnliga rösträtten	128	Den äkta kärleken. Af K. J.	82
Fredrika Bremer-Förbundet år 1908	259	En vädjan från de amerikanska kvinnorna till de svenska i rösträttsfrågan	55	"Det evigt kvinnliga". Af Huck Leber	178
Fredskongressen i Stockholm 1909	333	En 10-årsfest. Af A. L.	263	Ellen Key och kvinnorörelsen. Af E. K-n	422
Från färdevägar, I. Af E. K-n	388	Ett experiment vid ett barnhem i Amerika	449	En småstadsflickskola för femtio år sedan. Af Frigga Carlberg	89
Från Majblommans örtagård. Af Maria Holmström	202	Ett kongressminne. Af Anna Klemman	257	En ung sjuttonhundra-tals-societetsdam. Ur Malla Montgomery-Silverstolpes memoarer. Af Lotten Dahlgren	131
Föreningen Vaksamhet	313	Ett möte om hemarbetet. Af M. Anholm	531	Ett aftonsamtal i Jargonnant. Af Huck Leber	275
H. T. Cedergrens miljondonation	443	Ett kvinnosaksföredrag i Paris. Af A. L-n	542	Et förbisedt 50-års jubileum. Af Lotten Dahlgren	513
Husmoderskurser i Stockholm efter amerikanskt mönster	97	Ett samtal med en fransk suffragist	468	Ett gammalt familjearkiv. Rec. af Aivva Upström	563
Hvita bandets verksamhet 1908	461	Ett 25-årsjubileum	306	"Ett hjärtas rop". Rec. af F. E.	492
I det mörkaste Italien—tre mil från Rom. Af Hilda Sachs	506	Finsk kvinnoförening	319	"Familjeflickan". Breffragment funnet i släktarkivet. Af Jenny Engelke	522, 536, 546
Inför världsfredskongressen i Stockholm 1909. Af Emilia Broomé	214	Från Londonkongressen. Af Anna Klemman	227	Folkskolans Barntidnings julböcker. Af A. H-n	563
Kolonitrdgårdar	265	Hemarbetet i Schweiz. Af Naima Sahlbom	453	Funch, Elsbeth: Korta bref från en lång resa. Rec. af E. K-n	253
Landthushållningsskolan vid Rimforsa	193	Hemarbetsförhållanden i Schweiz	341	Gagner, Marie Louise: Hjälten bland hjältar. Charles George Gordons lif och stordåd, skildrade för ungdomen. Rec. af Valfrid Palmgren	167
Litet om K. F. U. K:s arbete och dess nya hem i Stockholm. Af F. E-a	168	Internationella kvinnoförbundets femte kongress. Af Axianne Thorstensson	330,	Gamla och nya äktenskapsproblem. S. A. Fries: Urkristendomens ställning till äktenskapet. Af Lydia Wahlström	142
Lärokurs för fruntimmer. Af M. Rbg	569	Kampen om nattarbetsförbudet i Norge. Af Dagny Bang	395	Giftermål hos mina grannar. Af Jane Gernandt Claine	372
Moderskapsförsäkring. Af Marianne Villners	433	Kortbref från Kanada. Af L-g	309	Giftermål på Korfu. Af Jane Gernandt Claine	239
Mora folkhögskola. Af Ellen Lundberg, f. Nyblom	105	Kortbref från Köpenhamn. Af St. Grave	261,	Heijermanns, Herm.: Diamantstaden, Rec. af Maria Jouvin	537
Myrorernas barn	55	Kvinnliga advokater	282	Jeanne d'Arc—en kvinnlig riddare. Af Sigrid Platen	107
Själhjälp. Af N-n	469	Kvinnlig fabriksinspektör i Norge. Af A. M. H.	573	Kamma Rahbeck. En kvinnoprofil. Af Sigrid Platen	250,
Småbarnens bespisning. Af Inez Laurell	503	Kvinnokongressen i Toronto	260	Kastman, Carl: Fredrika Bremer. Rec. af Sigrid Leijonhufvud	262
Små blad ur vandringsboken. Af St. Grave.		Kvinnornas utställning i London	248	Keller, Helen: Min värld. Rec. af Clara Wahlström	323
En söndag på Themsen	412	Kvinnorösträtten på Nya Zeeland	490	Kvinnotidskrifter. IV Nutid. Af E. K-n	113
I det mörkaste Småland	424	La Francaise. Af Elisabeth Krey	77	Käte Kollwitz. Af Tyra Kleen	274
Sommarkurserna i Uppsala 1909	193	Lifvet i ett kvinnligt college i Oxford	173	Lagerbjelke, Lina: Svenska tonsättare under nittonde århundradet. Rec. af Rh	8
Svenska Hem	443	Af M. N.	152	Lilian Rea. Af Tyra Kleen	7
Sällskapet Barnavårds nya lokaler. Af H.	28	Londonkongressen	152	Lundquist, Ernst: Fulvia. Rec. af F. E.	545
Södra Sveriges Förening för Sjuksköterskehem	266	Maria Martin och Le Journal des Femmes. Af Signe Garling-Palmér	25	Marie Basjkirtsev. Af Elisabeth Krey	336
Vid Sankta Marie kloster. Af Maria Holmström	483	Men's League for Women's Suffrage och Mannenbond voor Vrouwenkiesrecht. Af A. K.	393	Maskulin renässans. Af Huck Leber	203
UTLÄNDSKA KORRESPONDENSARTIKLAR, KVINNORÖRELSEN I UTLANDET.					
Ada Negri om den moderna milanesiskan	155	Mötet i Hertadalen. Af Maria Holmström	324	Nilsson, Christina: Skiljas. Rec. af E. K-n	288
"Antis" ojämn kamp. Af Carola Sahl v. Koch	137	Norges första kvinnliga stortingsmannasuppleant	490	Något om våra konstnärinnor. X Ruth Milles. Af Ellen Lundberg, f. Nyblom	37
Arbetet, hemmet och kvinnorna	467	Norska statens hushållningslärarinneskola på Stabæk. Af Ann Margret Holmgren, f. Tersmeden	419	"När den ny vin blomstrar". Rec. af Gustava Svanström	521
Belägringen af Westminster. Af Alice Zimmern	532	Notiser från utlandet. 21, 55, 74, 92, 104, 121, 129, 146, 189, 225, 237, 309, 321, 333, 351, 280, 402, 409, 421, 445, 457, 481, 493, 505, 519.		Nyare religiös litteratur. Af Lydia Wahlström	130
Berlins sociala kvinnoskolas första arbetsår	386	Presidenten och barnen. Af Carola Sahl von Koch	221	Ny kulturhistorielitteratur. Mila Hallman: Danviksfolk, präster och vinskänkar. — En tants berättelser. Grefvinnan de Boignes memoarer. Rec. af Lydia Wahlström	179
Beslut och resolutioner vid Londonkongressen	270	Program för Londonkongressen	182	Ny rösträttslitteratur. Af Ellen Wester Palmgren, Valfrid: Bibliotek och folkuppföstran. Af H. L.	154
Bref från Internationella rösträttskongressen i London. Af Anna Klemman	211	Rösträttsarbetet i England	312		
Bref till en finsk landtdagsman	340	Samundervisningen i Förenta Staterna	187		
De danska kvinnliga stadsfullmäktiges arbete	523	Versailles-dagen. Af A. L-n	308		
De finska valen och kvinnorösträtten	126	Yrkesutbildningen i Paris	224		
De italienska kvinnorna och valen. Af H. S.	204	Zentralstelle für Volkswohlfart	340		
De kvinnliga advokaterna i Paris. Af Elisabeth Krey	494	Ännu en kvinnlig rösträttsseger i Amerika	141		
Den första ryska kvinnokongressen. Bref från Ryssland. Af Zénéide Mirowitch	41	LITTERATURANMÄLNINGAR, UPPSATSER I LITTERÄRA ÄMNEN, ESSAYER, KONST, KULTURSKILDNINGAR.			
Den internationella kvinnokongressen i Toronto	313	Addisons Italiäresa. Af E. S. Wester	31		
Den kvinnliga skyddslagstiftningen i Finland	145	Adelborg, Gustaf Otto: Våga, vedervåga. Rec. af Jonn Montelius	45		
Den nuvarande regeringen i Danmark och kvinnorösträtten	502	Arne Garborgs "Heimkomin Son". Rec. af Gustava Svanström	382		
Det tyska förbundet för modersskydd	371				
Det tyska kvinnoförbundet. Af Sophie Charlotte von Sell	247				

Per Hallströms "Erotikon". Af K. J. Prydz, Alvide: I Ulvedalen. Rec. af Gustava Svanström	Sid. 70
Riddaren och jungfrun. Af Gustava Svanström	411
Roos, Anna Maria: Elsie von Tharow. Rec. af Aivva Uppström	228
Sjögren, Hilda: Bilder ur växtlivet. Rec. af Maria Lewin	508
"Skönhet åt alla". Af T. K. Starnberg, Märta: I sanningens tecken. Rec. af Anna Harpen	508
Starnberg, Märta: Mikal, Israels konungadotter. Rec. af Harp	339
Svanström, Gustava: Långdansen. Rec. af Anna Harpen	507
Svenska slöjdföreningens tidskrift. Arg. IV. Af Ellen Lundberg, f. Nyblom	56
Två madonnor. Af Astri Dahlgren.....	334
"Valfrändskaperna". Af K. J. Vetterlund, Fredrik: I Gråbergsland. Af Hilma Borelius	143
Våra vänner, fienderna. Af Lydia Wahlström	19
Zimmern, Alice: Women's suffrage in many lands. Rec. af E. K-n.....	288
Akerhielm, Annie: Don Juan Tenorio. Rec. af K. J.	238
Akerhielm, Annie: Riktiga människor. Rec. af S. E-d	544
Änkan i Efesus. Af Huck Leber	299

KONSTINDUSTRI OCH HEMSLÖJD.

Pietas	153
Textilkonst på Industriutställningen. Af Ebba de la Gardie. Selma Giöbel	311
Nordiska Kompaniet	320
Licium	332
A.-B. S. Giöbel	351
Handarbetets vänner	369
Kvinnornas arbete på sommarens utställning	479

MÖTEN, MÖTESREFERAT.

De religiösa kvinnorna och medborgarintresset	157
Fredrika-Bremer-Förbundets fjärde kretsmöte. Af A. Th.	188
Fredrika-Bremer-Förbundets kretsmöte i Linköping	168
Gälleborgsförbundets årsmöte	128
Hvita Bandskonferensen den 23-26 juni 1909. Af A. T-II	356
Kvinnorna om den sociala striden	401
Lika arbete, lika lön	437
Skåneförbundets årsmöte. Af G. Linder Stockholms F. K. P. R:s årsmöte	153
Svenska Hems årsmöte	460
Svenska Kvinnors Nationalförbunds möte i Stockholm 18 oktober 1909	470
Två soaréer i Göteborgs F. K. P. R. Af S. M.	564

DIVERSE.

Dagny 1910. Prenumerationsanmälan.....	559
Det internationella rösträttsbaneret.....	201

Ellen Key-afton i Stockholm.....	Sid. 558
En fest. Af Eea	9
En kvinna i den offentliga arbetsförmedlingens tjänst. Emilia Lindqvist. Af Elsa Alkman.....	421
En lärarinna. Af Hilda Sachs	241
En replik	518
Ett försummadt område. Af Farbror Joakim	229
Ett sommarminne. Af Eea	284
Ett tack för hyllningsfesten för Selma Lagerlöf den 13 dec. 1909	573
Ett öfvergrepp?	557
F. Q. P. R:s första lifstecken	181
Hvad jag lärde af Konstindustriutställningen. Af Anna Brunnemann.....	297
Hyllning åt Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinstitutions sekreterare.....	9
Jul och nyårshälsningar. Af Maria Källström	565
Kvinnan i den offentliga arbetsförmedlingens tjänst. Af Elsa Alkman.....	467
Kvinnor i den offentliga arbetsförmedlingens tjänst. Af Alb. Bergström 422, 493	493
Många bäckar små göra en stor å. Af Maria Källström	249
Några tankar om en tidssjukdom. Af Gustava Svanström	318
När Konstindustriutställningen i Stockholm öppnades. Af Eea	273
När Selma Lagerlöf fick Nobelpriset....	558
Och de förundrade sig öfver att han talade med en kvinna. Af Gustava Svanström	353
Priställan om rösträttslygblad	109
Program för sommarkurserna i Uppsala	288
Program vid Internationella Fredskon-gressen i Stockholm 1909	366
Rösträttsbrefkorten	357
Selma Lagerlöf och vår fest. Af -n....	575
Semesterfond för kvinnliga kontorister...	225
Skvallerpolitik	418
Svenska kvinnors medborgarsång	432
Till deltagarna i festen på Höganloft 12 jan. Af Anna Whitlock	29
Till efterföljd	576
Till våra svenska rösträttsföreningar. Af Sigrid Hofrén	285
Upprop till allmänheten	496
Vårt nya hyllningsord. Af Jenny Velander	366
Årets Nobelpristagarinna	546

FRAN ALLMÄNHETEN.

Brytningstider. Af Neutral	381
Den kvinnliga själfhäfvelsen. Af Justina P. "Den äkta kärleken". Af Justina P.....	97
Dröp dem. Af S. G. Lorén	380
Genmåle till Justina P. Af Huck Leber	156
Kvinnorna och det sociala kriget. Af N. N.	374
Kvinnorna och det sociala kriget. Af Suffragist	390
Kvinnorna och ödmjukheten. Af Justina P.	469
Med anledning af Upprop till allmänheten. Af Anna Johansson	548
Pension åt f. d. familjelärarinnor. Af Bescheiden	61

"Själfförsörjande kvinnor". Af "Lärar-inna och kvinnosakskvinnor".....	Sid. 9
"Själfförsörjande". Af Th. P-d	33
Till Eira Hellberg. Af Elin Cederblom	563
Till friherrinnan fru Annie Akerhielm Af W. Andersson.....	181
Till frågan om kvinnorna och storstrejken. Af En ropandes röst.....	390
Till Huck Leber. Af Justina P.....	169
Till "kvinnosakskvinnor och husmoder". Af Viola Björk.....	216
Till S. G. Lorén. Af L-n	390
Öppet bref till Huck Leber. Af En eremit	228

RIKSDAGEN.

De proportionella utskottsvalen	85
Författningsrevisionen afstyrkt och afslagen	200
Grundlagsändringarna vid årets riksdag	117
Kommunala mellanskolor	61, 201
Konstitutionsutskottet tillstyrker Liberala samlingspartiets motion om rösträtt för kvinnor	177
Lagutskottets utlåtande i den kvinnliga nattarbetsfrågan	177
Motion angående kontroll öfver biograf-teatrar	211
Motion angående utredning om förbud för nattarbete för såväl män som kvinnor. Af borgmästare C. Lindhagen	116
Motion i nattarbetsfrågan	69
Motion i första kammaren om politisk rösträtt för kvinnor	164
Motion om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor	142
Ny rösträttsmotion med yrkande om rösträtt äfven för kvinnor	154
Riksdagens beslut i den kvinnliga nattarbetsfrågan	186
Skollfrågorna inför årets riksdag.....	236
Skollfrågornas slutliga afgörande inför riksdagen	247
Årets motioner	53

INSÄND LITTERATUR.

Sid. 74, 120, 182, 217, 225, 414, 496, 505, 518, 537, 549, 583.

NOTISER.

Sid. 22, 34, 62, 74, 85, 97, 109, 121, 129, 134, 146, 158, 169, 182, 194, 205, 217, 230, 242, 253, 265, 278, 289, 301, 313, 325, 341, 357, 367, 382, 391, 402, 414, 425, 438, 450, 462, 473, 485, 497, 509, 524, 565.

FÖRENINGSMEDDELANDEN.

Sid. 10, 46, 62, 74, 86, 98, 109, 121, 134, 158, 169, 194, 206, 218, 230, 242, 254, 266, 278, 289, 301, 426, 438, 450, 462, 473, 485, 497, 509, 524, 537, 549, 566, 585.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 1.

Stockholm 7 Januari 1909

2:a årg.

Prenumerationspris: 1/1 år... kr. 4:50 1/2 år... kr. 2:50 3/4 »... » 3:50 1/4 »... » 1:25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11-12. Stockholm 1909, Aftonbladets tryckeri.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 n:m:s höj1 per gång 10:--. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	---	---	--

Anna Whitlock.

Det centralstyrelsemöte, som af landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt är utlyst i Örebro den 8-9 januari, kommer med all sannolikhet att i

högst väsentlig grad skilja sig från föregående centralstyrelsemöten genom den omständigheten, att landsföreningens hittills varande ordförande, fröken Anna Whitlock, icke längre är den, som med van och säker hand kommer att föra klubban.

Redan sedan någon tid tillbaka ha de, som i arbetet stått fröken Whitlock nära, börjat få klart för sig, att hennes hittills så starka kroppsliga krafter höllo på att vika för den dubbla arbetstyngd, som två så maktpåliggande värf som att vara ordförande i landets största kvinnoförening och föreståndarinna för en stor samskola skulle medföra. När val till representantskap i centralstyrelsen skulle äga rum sistlidna november, förelåg fröken Whitlocks afsägelse, och de, som skulle välja, hade endast att resignera.

Med fröken Whitlocks afgang från ordförandeskapet gör den svenska kvinnorösträttsrörelsen en svår, och, jag vågar säga det, oersättlig förlust. Så nära som fröken Whitlocks namn varit förbundet med denna rörelse alltifrån dess allra första början med utstakande af grundlinjerna för dess första organisation, med ledande af hela utvecklingen från de första mötena, då stockholmsföreningen bildades och till dess en hel landsförening uppstått med filialer i alla delar af landet, blir förändringen kännbar i vidaste kretsar. Men för att någorlunda förstå, hvad landsföreningen förlorat med fröken Whitlocks afgang från ledarskapet, måste man dock kasta en blick tillbaka på ett lif ovanligt rikt och intressant i hela sin mångsidiga utveckling.

Edmanherner

Anna Whitlock föddes i Stockholm den 13 juni 1852 och räknar, såsom namnet anger, anglosachsiska anor på fädernet, medan modern, som tillhör den gamla välkända stockholmsläkten Forsgrén, äfven har finskt blod i ådrorna.

Redan tidigt blef Anna Whitlock ställd inför valet af lefnadsbana, d. v. s. något val fanns egentligen icke, ty då fadern dog, måste den då 17-åriga dottern ut och förtjäna sitt uppehälle och hennes första anställning blef som lärarinna i Adolf Fredriks folkskola. Denna post lämnade hon dock redan efter ett år, då hon blef erbjuden plats som ledarinna af en barnkurs i Jakobstad i Finland. Det stora sociala intresse, som alltid varit ett utmärkande drag i Anna Whitlocks lif och verksamhet, tog sig här ett af sina första uttryck, och hon, som sedermera blef banbrytande på så många områden, bröt i en aflägsen bygd i Finland vid 18 års ålder väg för det första folkbiblioteket och den första arbetareföreläsningens verksamheten i dessa trakter. Några år senare var hon den, som tog det första initiativet till åstadkommande af skollofskolonier i Sverige, då hon vid vistelse såsom lärarinna på ett stort bruk i Värmland förmådde bönderna i angränsande trakt att mot en ringa afgift i sina hem för sommaren mottaga fattiga barn från Stockholm. Själf insamlade hon de medel, som fordrades för planens realiserande, och var under tiden äfven verksam i folkupplysningens tjänst, i det hon om lördagskvällarna samlade brukets arbetare till föreläsningar i historia och geografi.

Men värmlandsvistelsen hade föregåtts af en kurs vid högre lärarinneseminariet, därifrån Anna Whitlock utgick med betyget laudatur i alla ämnen utom ett — franska. För att afhjälpa denna brist — om man ens får kalla den så — men framför allt för att få komma ut och se sig om i världen, företog Anna Whitlock 1877 sin första utrikes resa, som gällde Schweiz, Italien och Paris. Att allt det nya i alla former, som en sådan resa medför af erfarenheter och upplevelser, icke skulle fela att utöfva sitt inflytande på en så mottagande och utvecklingsmöjlig natur som Anna Whitlocks var ju klart, också har med säkerhet pariseråret varit af en alldeles särskild betydelse för hennes senare andliga utveckling. Det var också i Paris, som hennes stora politiska begåfning fann sitt första offentliga uttryck i de artiklar hon därifrån sände till Aftonbladet, hvilka väckte sådan uppmärksamhet att tidningen erbjöd hennes plats såsom fast pariserkorrespondent. Det politiska genombrottet får dock kanske räknas från ännu tidigare datum. Hon var icke mer än fjorton år, då hon för en kria själf valde ämnet: »Biskoparnas ställning om representationsförändringen går igenom» och ådrog sig både för ämnesval och det sätt, på hvilket ämnet var behandlat, sin familjs uppmärksamhet. Den journalistiska verksamheten, som afbrutits genom afresan från Paris, inleddes efter hemkomsten i en ny strömfåra, och under flera år tjänstgjorde Anna Whitlock som svensk korrespondent till

en norsk hufvudstadstidning, samtidigt med att hon arbetade på Nordisk Familjeboks redaktion och började sin 17-åriga verksamhet som föreläsare på Stockholms Arbetareinstitut, där hon blef den första kvinnliga föreläsaren.

Bredvid de starka politiska och sociala intressena fanns ett tredje lika starkt — det pedagogiska, och äfven detta hade tidigt tagit sig uttryck hos denna så rikt gifvande natur. Redan som barn undervisade hon andra barn och det är undervisningen som sedan blifvit hennes egentliga lifskall. Med undantag af »vallfarts- och vandringsåren» i främmande land — då de allmänna intressena fingo öfvertaget — kan man säga, att Anna Whitlocks lif varit skolans, med fritider och ferier ägnade åt det allmänna. Vid hemkomsten till Sverige efter den första utländska resan började hon den lilla privata läskurs för barn, som sedermera vuxit ut till Whitlockska samskolan och som nu så helt lägger beslag på sin föreständarinnas tid och krafter, att alla andra intressen — åtminstone tills vidare — fått vika.

Att Anna Whitlocks skola skulle komma att gå i spetsen, då det gällde pedagogiska reformer, var lika naturligt som att hon skulle genomföra samundervisning. Med hennes uppfattning och läggning var det otänkbart annat än att gossar och flickor skulle ha samma uppfostran och utrustas med samma möjligheter i lifvet. Samskoleidén med gemensam uppfostran och ett sundt och naturligt kamratskap mellan män och kvinnor har för öfrigt gått igen i allt Anna Whitlocks verk, och själf står hon där som ett godt exempel på hur långt en kvinna kan nå i förvärfvandets af framstående mäns vänskap, förtroende och aktning. I hennes vänkrets finnes namn på kända författare och politici i olika länder liksom på de mera framstående af våra egna 80-tals-män.

Ur samskoleidén och Anna Whitlocks stora sociala och politiska intresse i allmänhet framväxte så småningom ännu en institution, nämligen den sociala undervisning för ungdom, som numera omfattas af så godt som alla Stockholms privata undervisningsanstalter, statens högre lärarinneseminarium och några af de allmänna läroverkens högsta klasser. Intet torde bättre än dessa kurser vara ägnadt att lägga grunden till den dag då män och kvinnor gemensamt gå till lösningen af de frågor, som röra sig i tiden.

Sträfvandena att åstadkomma samarbete mellan män och kvinnor, som tagit sig så många och vackra uttryck i Anna Whitlocks lifsverk, har kompletterats af en sträfvandens efter samverkan på ännu ett område, nämligen mellan de olika samhällsklasserna. Och dessa åter ha tagit sig ett vackert och påtagligt uttryck i startandet af det företag, som bär det nu så välkända namnet »Kvinnornas andelsförening Svenska Hem». Efter en social studieresa till England, som företogs i sammanhang med British Association's möte, där Anna Whitlock representerade Sverige i pedagogik, började hon efter hemkomsten arbeta för förverkligandet af

de kooperativa idéerna, som hon sett genomförda i England och hvilka, om de rätt tillämpades, så att det fördärliga kreditsystemet bland annat afskaffades, i väsentlig grad skulle komma att inverka på ekonomin icke minst i de arbetande klassernas hem. Ett år efteråt öppnades Svenska Hems första försäljningslokal och Anna Whitlock blef ordförande i styrelsen liksom hon varit det i den kommitté, som tillsatts för att sätta företaget på fötter. Hon måste dock snart nog på grund af bristande tid och för det vid sidan af skolarbetet alltmer kräfvande rösträttsarbetet lämna Svenska Hem i andra händer och kunde göra detta med den känsla af trygghet, som man måste känna, då man lämnar efter sig som ett fullödigt uttryck för en mogen och klar tanke en organisation, som tillkommit på sådant sätt, att den bär lifvets gnista inom sig.

De starka politiska intressena, som i allmänhet fått stå tillbaka under det första tiotalet år af samskolans lif och verksamhet, kommo åter till sin rätt, då arbetet för kvinnornas politiska frigörelse för 7 år sedan tog sin egentliga början i Sverige och den första F. K. P. R. bildades, i hvars styrelse Anna Whitlock genast inträdde som medlem. Bildandet af denna den första föreningen, den i Stockholm, hade föregåtts af en stark agitation, af möten och kommittésammanträden och partivågorna hade gått höga, innan man kom till ett enigt beslut att bilda *en enda* förening. Bland dem, som verksammast bidrogo till åstadkommande af detta lyckliga resultat, var Anna Whitlock. Själ säger hon, att det just var enhetstanken, som dref henne in redan i organisationsarbetet — att det sedan blef hon, som tryckte den starkaste prägeln på hela organisationen, blef en lycka för denna, som på en gång blef enhetlig, stark och målmedveten — en förebild för rösträttsorganisationer i andra länder. Då ej fullt ett år efter den första föreningens bildande så många nya föreningar uppstått på olika håll i landet, att tiden för sammanslutning i en landsförening var mogen, var det Anna Whitlock, som blef dennas första ordförande, för hvilken ansvarsfulla och kräfvande post ingen kunde varit mera lämplig. Hur nära förbundet hennes namn ända sedan varit med allt det, som rört rösträttsarbetet, veta de bäst, som själfva deltagit däri. Det var hon, som skref det första uppropet till Sveriges kvinnor om samling kring rösträttskrafvet, som infördes i pressen. Tillsammans med en annan styrelsemedlem uppgjorde hon det förslag till stadgar, som sedan af Stockholmsföreningen antogs, likaså har hon skrivit landsföreningens stadgar och det förslag till stadgar, som oförändrat antagits af de flesta lokal-föreningar. Nästan alla officiella skrivelser till regering och riksdag, som under dessa år sett dagen, äro af Anna Whitlocks hand. Det var hon som förde de svenska kvinnornas talan vid uppvaktningen för excellensen Lindman, och hon var en af talarinnorna på det möte på Grand Hôtel, till hvilket landsföreningen förra våren inbjudit riksdagens båda kamrar. Vid det

tillfälle, då en stor manlig politisk förening för första gången inbjöd en medlem af kvinnornas politiska organisation att tala på offentligt möte, var det Anna Whitlock, som besteg talarstolen. Detta var på det stora liberala mötet på cirkus i Stockholm strax före sista riksdagsmannavalet.

Men det har icke blott varit i det arbete, som synts och som varit riktadt utåt, som Anna Whitlock varit verksam. Det största och mesta arbetet har nog varit utfördt i det tysta, d. v. s. inom och för själfva föreningen. Främst bland det, som här utträttats, måste utan tvifvel det socialpolitiska upplysningsarbetet nämnas, hvilket helt kan sägas vara Anna Whitlocks verk. Visserligen hade hon lyckan att i nuvarande riksdagsmännen, friherre Erik Palmstierna, finna en intresserad och initiativkraftig hjälp, som villigt påtog sig en dryg anpart af det första årets arbetsbörda, men den, som känner Anna Whitlock, spårar henne i uppslaget till såväl framläggandet som utförandet af denna stor-slagna plan, som upptagits och omfattats med så mycket intresse öfver hela landet och som i icke ringa grad bidragit att ytterligare stärka och befästa den svenska kvinnorösträttsrörelsens kredit. Det måste för öfrigt räknas henne till berömmelse, att hennes verk vunnit efterföljd äfven på andra sidan Kölen, där de numera rösträttsägande kvinnorna upptagit det socialpolitiska upplysningsarbetet efter alldeles samma plan som de svenska kvinnorna. Det socialpolitiska upplysningsarbetet har på ett lyckligt sätt blifvit ett förenadt uttryck för Anna Whitlocks sociala, politiska och pedagogiska intresse.

Ett annat framstående drag i Anna Whitlocks politik har varit sträfvandet efter enhet, sammanhållning, och äfven i detta afseende anses Sverige — hvad den kvinnliga rösträttsrörelsen beträffar — vara ett föregångsland. Det har redan blifvit antyd, hur det var just denna tanke, som från början dref henne in i rösträttsarbetet, och enheten har alltsedan varit ett mål, som aldrig lämnats ur sikte och som just utgjort organisationens styrka. Redan från början insåg Anna Whitlock, att enda medlet att kunna samla alla var iakttagande af den strängaste politiska neutralitet, och det har också varit i den politiska neutralitetens tecken, som rörelsen utvecklats att bli en politisk makt, hur omöjligt detta än kan låta i vanliga politiska partigångares öron.

Anna Whitlock är själf det bästa exemplet på hvad till och med en annars stark partimänniska kan offra, då det gäller ett stort mål. Den som känner henne vet, att hos henne blir den lugna, beräknande partilösheten strid mot en het och impulsiv natur, som endast hålles tillbaka af lojalitet mot det program, på hvilket hela den kvinnliga rösträttsrörelsens organisation är byggd. Då de svenska kvinnornas rösträttsrörelsens historia en gång skall tecknas, skall det alltid räknas Anna Whitlock till förtjänst, att den gången, då rörelsen — ännu vid unga år — stod vid skiljevägen, hon icke svek den sak hon med så stora

personligt politiska offer omfattat, utan fortsatte på den inslagna vägen utan att se hvarken till höger eller vänster. Hade hon och flera andra den gången följt den vind, som då blåste från vänster, hvar hade vi då stått nu?

Att hålla borta från rösträttsrörelsen alla frågor, som på något sätt kunnat splittra denna, har alltid varit Anna Whitlocks ögonmärke. Man skulle ju kunnat befara, att en person med så många andra stora och lefvande intressen som Anna Whitlock, ofta skulle varit frestad att begagna rösträttsrörelsen för att genom denna föra fram andra saker, men för henne har det alltid endast gällt rösträttsfrågan och att hålla denna obeblandad af dagens stridsämnen.

Utom i det inhemska rösträttsarbetet har Anna Whitlock, ända från det den Internationella Alliansen bildades, tagit verksam del äfven i det internationella rösträttsarbetet, hvilket äfven det kräver en dryg tid med tätt återkommande cirkulärskrifvelser att besvara, förslag att göra och beslut att fatta. Vid den sista internationella kongressen i Amsterdam blef Anna Whitlock — fastän icke själf närvarande — utsedd att tillsammans med Alliansens ordförande mrs Chapman Catt och dess vice ordförande mrs Fawcett utarbete förslag till nya stadgar för den Internationella Alliansen, hvilken därigenom visat sin uppskattning af Anna Whitlock såsom auktoritet på organisationens område. Ingen har heller bättre än hon, och mycket genom sitt personliga inflytande, varit ägnad att åt Sverige förvärfva den framskjutna plats, som det numera intar inom denna internationella kvinnosammanslutning. Det är nog också till stor del hennes personliga vänskap med mrs Chapman Catt, som vi ha att tacka för dennas löfte att under detta år besöka Sverige — ett besök, af hvilket vi vänta mycket för vår rörelse.

Att försöka i en kort tidskriftsartikel ge någon an-

tydan om Anna Whitlocks stora och rika personlighet är som — för att använda ett ofta citeradt uttryck — att ösa ut hafvet med en fingerborg. De olika delar af hennes så omfattande verksamhet på skilda områden, som här berörts, ge dessutom endast en skef bild, såvida vi icke också, om än endast för ett ögonblick, besöka henne i det själfskapade, konstnärligt vackra hemmet på Djursholm, där man egentligen skall se henne för att få nyckeln till hennes hjärtas rika skattkammare, och där hon, den framstående pedagogen och skarpa politikern, avslöjar sig som en svensk humor. i detta ords bästa bemärkelse. Vid sidan af den stora offentliga verksamheten har hon alltid haft tid öfver för hemmet och den som eget barn älskade och uppfostrade fosterdottern — nu gift och utflugen ur boet — och få äro de hemsysslor, vid hvilka icke landsföreningens ordförande själf lagt hand. Kommer man till Glittne sommar eller vinter, alltid äro rummen fyllda af blommor, uppdragna och vackert ordnade af ställets härrskarinna, och allt godt man får i sylt, inläggningar och bakverk, är ställets egna produkter. För allt och alla räcker Anna Whitlock till, men i synnerhet för allt lefvande, för allt ungt spirande lif, barn, växter och djur. Jag tänker mig henne alltid såsom Ceres med ett ymnighetshorn i famnen, ur hvilket hon strör ut af sin andes rika håfvor. Att hon ännu länge, länge måtte få stå såsom en Ceres ibland oss och skänka oss af sitt rika varma intresse — om vi också icke längre få påräkna, att hon skall lägga hand vid arbetet — det är säkert en allmän önskan nu vid vaktombytet. Som en god styrman har hon fört rösträttsrörelsen mellan skär och bränningar ut på klart vatten, där visserligen ännu ett och annat undervattensskär hotar — men kursen går dock jämt och stadigt mot det stora mål, som skymtar vid horisonten.

SIGNE BERGMAN.

Vid årsskiftet.

Med ett nytt års ingång väckes osökt lusten att skåda framåt och med mätandet af framtidsmöjligheterna följer ett spännande af den egna kraften. Men i omedelbart sammanhang med framåtskådandet mot de nya målen — eller mot de redan uppställda, som ännu icke nåtts — står för eftertanken det gamla året med sin färdigräknade summa af vinster och förluster. En rekapitulering af det gångna årets händelser ger en fastare utgångspunkt för bedömandet af det nyas möjligheter.

Mycket är det emellertid icke som vi kvinnor vid en återblick kunna notera oss till godo från 1908 års vinst- och förlustkonto.

Årets första anmärkningsvärda händelse var en direkt motgång. En lösning af den kvinnliga rösträttsfrågan inom en närmare framtid hade hägrat

såsom en möjlighet i den på vissa skäl grundade förhoppningen, att regeringen skulle vid årets riksdag framlägga proposition om rösträtt för kvinnor. Redan de första dagarne af året bringade oss emellertid visshet om, att så icke skulle blifva förhållandet. På intet sätt verkade emellertid denna nyhet nedslående eller förlamande på det kraftigt ledda och energiska arbete, som rösträttsföreningarne utvecklade under året. På ingen punkt har arbetet legat nere, nya arbetsmetoder hafva upptagits och tillämpats, det sociala upplysningsarbetet har med allt större ifver bedrifvits, och vid höstens riksdagsmannaval togo kvinnorna för första gången del i den politiska agitationen genom att arbeta för de kandidater, som hade den kvinnliga rösträtten på sitt program.

Vår fråga hade — såsom väntadt var — fallit i

riksdagsdebatten den 2 maj, det gällde att genom de nya valen tillförsäkra sig den majoritet, som då mankerade i Andra kammaren. Höstens val tyda på, att det målet är vunnet.

Ännu en motgång skulle emellertid beredas kvinnornas sak vid 1908 års riksdag. Motionerna om kommunal rösträtt för gifta kvinnor rönte afslag i båda kammarne — utan att ens föranleda debatt i Första.

Angående de kvinnornas lönefrågor, som behandlades vid det gångna årets riksdag, kan man vid afgörandet af småskollärarinnornas löneförmåner konstatera ett förhållandevis godt resultat genom en ganska tillfredsställande höjning, då däremot barnmorskornas lönefråga slutbehandlades på ett sätt, som icke vittnar godt om våra lagstiftares vilja — eller förmåga — att förhjälpa de under de mest tryckta förhållanden arbetande kvinnor till en dräglig existens.

Från den, hvad kvinnorna vidkommer, i allmänhet särdeles ofördelaktiga manliga uppfattningen af lämpliga löneförmåner, bildade hr C. G. Sædens vid riksdagen framkomna motion ett glädjande undantag. Hr Sædens uppfattning af att en lön bör vara tilltagen så att den är tillräcklig för måttliga lefnadsbehof led ej af någon inskränkning, när det gälde kvinnorna, utan han ansåg verkligen att dessas lefnadsbehof borde tillgodoses i samma grad som männens. *Olika* löneförmåner skulle göras beroende af om löntagaren — vare sig det är man eller kvinna — vore familjeförsörjare. Framkomsten af denna, särskildt hvad det gäller kvinnorna, verkligen revolutionerande uppfattning i form af en motion i riksdagen hör — ehuru den i det stora hela gick förbi ganska obeaktad och utan att leda till något resultat — dock till de företelser som kunna betecknas såsom af verkligen glädjande art under det gångna året — ett af dessa sporadiskt återkommande tecken på att gamla fastslagna åsikter börja få maka åt sig och lämna plats för ett nyare och rättfärdigare betraktelsesätt. Att den gamla uppfattningen emellertid ännu sitter djupt rotad, visade sig i att Sædenska motionen icke beaktades i riksdagen, och samma uppfattning gjorde sig äfven gällande på ett sorgligt sätt i den bekanta striden om kamrerareplatsens besättande vid Stockholms stads hälsovårdsnämnd, där ett enskildt fall bragte de gängse ofördelaktiga aflöningsprinciperna gentemot kvinnorna i bjärt belysning. Äfven denna frågas afgörande måste betecknas som ett direkt nederlag för kvinnosaken för närvarande; dock bar den i sig uppslaget till nya möjligheter genom de motioner, som väcktes under frågans behandling, och genom hvilka vi kunna hoppas en bättre tingens ordning på detta område.

På årets vinstkonto kunna vi däremot sätta den utgång frågan om förbud för kvinnors användande i nattarbete fick i riksdagen. Striden om denna fråga hade stått het, utgången blef den kvinnorna önskade.

Frågan torde emellertid väl åter komma upp — på ett lyckligare sätt uppställd och icke såsom separat skyddslagstiftning för kvinnor, då den bör kunna omfattas med glädje af alla.

När vi från de direkta kvinnosaksfrågornas afgörande kasta en blick på kvinnorörelsen i allmänhet, konstatera vi med glädje, att en stor lifaktighet gjort sig gällande på olika områden. Allt flera äro de kunskapsgränar och de förvärfsmöjligheter, som kvinnorna veta att tillägna sig. Ett bland de nyare fälten är landtbruksarbetet. I möjlighet till utbildning främst företrädt af Fredrika-Bremer-Förbundets landthushållningsskola vid Rimforsa, lockar detta arbete allt flera kvinnor. Husmoderskolor börja äfven att upprättas på allt flera håll, därvid att särskildt påpeka den på enskildt initiativ tillkomna för flickor som slutat folkskolan, en särdeles behjärtansvärd idé och som man får hoppas skall kunna komma att realiseras i afsevärdt större utsträckning med tiden. Krafvet på yrkeskolor för husmödrar såsom obligatorisk fortsättningskurs från folkskolorna har äfven framkommit, samma tanke således — att gifva folkets kvinnor en god utbildning i hushållning och matlagning, hvilket väl torde vara den för dem nödvändigaste kunskapsfonden. Vi se således, huru på olika områden och med afseende fäst på de speciella förutsättningarna och förhållandena, kvinnornas sträfvan, samtidigt som den går ut på att utvidga deras verksamhetsfält, inriktar sig på utbildandet af en verkligt god yrkeskunskap, om man så får uttrycka sig — i just de af gammalt såsom särskildt kvinnliga betraktade sysslorna. För dem, som med rädsla och förfäran skåda på »kvinnorörelsen», torde detta vara en beaktansvärd företeelse, hvilket borde kunna hafva med sig en bättre förståelse af hvad kvinnorörelsen innerst inne verkligen innebär — kvinnornas sträfvan efter att på bästa möjliga sätt utveckla anlag och färdigheter icke endast för eget utan för allas och samhällets bästa.

Skulle man nu efter denna tillbakablick på det gångna året söka göra upp balanskontot till detta år, skulle väl den direkta slutsumman icke blifva hög. Det är icke att dölja, att kvinnorörelsen för närvarande mötts af en bestämd reaktion, men icke heller kan det förnekas, att trots detta — eller kanske just därför, ty motgångar uppfostra — har arbetet för kvinnornas sak af den själfva tagits upp med ännu säkrare målmedvetenhet och fortgått med en icke slappad uthållighet. Och det är därför vi förtröstansfullt kunna hälsa det nya året såsom en de nya förhoppningarnas tid, ty där mod och vilja icke slappats, där förefinnas alltid nya möjligheter till framgång. Och i själfva utvecklingens lag ligger det bästa framtidslöftet för kvinnornas sak, ty efter tider af reaktion följer ständigt en dag med friskare vindar och friare utvecklingsmöjligheter.

Dagny 1909.

Prenumerationsanmälan.

Med år 1909 påbörjar Dagny sin andra årgång. För det intresse och den sympati tidningen mött från alla håll rundt om i landet under det gångna året få vi frambara ett vördsamt tack, räknande på att desamma oförminskade måtte komma tidningen allt framgent till godo. Framst på tidningens program står alltså det mål, Dagny satt sig före, att samla svenska kvinnor öfver hela landet för att genom den styrka en sammanslutning — höjd öfver klassintressen och partitaganden — gifver kunna föra fram kvinnornas sak till allas och hela samhällets bästa. Men för att blifva en styrka, som man räknar med, en röst, som hörs, måste vårt lands kvinnor i ännu mycket vidare kretsar än hvad hittills varit fallet verkligen förstå nödvändigheten af en sådan sammanslutning, förstå, att de alla måste känna sig solidariska med kvinnorörelsen i vårt land. Detta våga vi också hoppas och tro på skall blifva fallet, och därför vänta vi att få räkna tusen och åter tusen nya kvinnor såsom våra prenumeranter under det kommande året.

Tidningen kommer att innehålla artiklar i de för kvinnorna viktiga frågor, som stå på dagordningen. Den aktuellaste af alla, den kvinnliga rösträttsfrågan, är ännu olöst. Starkt, kraftigt och värdigt vill tidningen häfda detta kvinnornas kraf, i hvilket, djupast sedt, alla andra bottna. Men hvar för sig måste äfven de andra frågorna föras fram — häfdandet af kvinnans ställning i socialt, juridiskt och ekonomiskt hänseende. Tidningen ser sig i stånd att genom utlofvad benägen medverkan af de bästa kvinnliga pennor och af de för dessa frågor mest intresserade personer

kunna lämna ingående och sakrika artiklar i dessa ämnen.

Genom en rikhaltig litteraturafdelning vill tidningen sätta sina läsare i stånd att följa de märkligaste företeelserna på litteraturens område.

Den intressanta artikelserien »Något om våra konstnärinnor» kommer att fortsätta äfven under detta år.

Genom att låta de sakrika och gedigna artiklar — hvilka det program, som är tidningens, betingar — omväxla med lättare sådana af roande innehåll, vill tidningen vid sidan af sin stora uppgift att vara ett organ för den svenska kvinnorörelsen äfven tillgodose den önskan, som måste förefinnas hos en talrik läsekrets, att erhålla en stunds lättare lektyr.

Som Dagny önskar att stå i nära kontakt med hela Sveriges kvinnor, öppnas dess spalter beredvilligt för sådana spörsmål, som enskilda vilja taga upp, och få vi uppmana eventuella medarbetare och insändare att i sådana fall godhetsfullt vända sig till redaktionen.

Tidningen utkommer hvarje torsdag i ett 12-å 16-sidigt häfte.

Priset pr år, postarvode inberäknadt, är kr. 4.50; pr halfår kr. 2.50; pr kvartal kr. 1.25. Lösnummer 10 öre.

Prenumeration sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.

Annonser mottagas å tidningens expedition, 51 Mästersamuelsgatan, Stockholm.

I alla redaktionella angelägenheter torde man hänvända sig till tidningens redaktör under expeditionens adress.

Redaktionen.

Till Dagnys läsare!

Med det nya årets ingång våga vi rikta en vördsam uppmaning till våra läsare att verka för Dagnys spridning i vidare kretsar genom att söka vinna prenumeranter å densamma bland umgängesvännor och bekanta. Dagny bör läsas af mängden af svenska kvinnor. Vi hoppas att hvarje vän af Dagny vill i sin mån bidra här till.

Lilian Rea.

Författarinna till "Marie-Madeleine, Countess de La Fayette".

För vissa människor har det en särskild slags charme att med fantasien lefva sig in i en annan tid än den de själfva blifvit födda till. Jag kände t. ex. en gång en ung polack — en fin och känslig människa med långt mer än vanlig begåfning — hvars hela lif varit en enda kedja af alla slags tragedier. Han hamnade i renaissancen. Han lyckades komma ifrån sig själf, sina sorger och hela den tid, han lefde i, genom att utslutande fördjupa sig i forskningar och studier af detta innehållsrika skede i mänsklighetens utvecklingshistoria. Han lefde helt och hållet i det och hade kunskaper däri som ingen annan; och hade han bara haft tillräckligt med intresse kvar för sin egen tid för att bry sig om att skriva ner och publicera sitt vetande, så hade han väl nu varit en berömd historiker.

Hos mannen i fråga var intresset för renaissancetiden detsamma som alkohol eller opium skulle kunnat blifva för honom, om han varit en vulgärare natur, själfmord, om han varit beslutsammare, religiositet, om han varit anlagd för mystik, eller dikter fulla af själfmedlidande, om han varit sentimental.

Jag ville nu inte alls komma till, att det varit liknande anledningar som låtit Lilian Rea lefva sig in i Ludvig XIV:s hof och 1600-talets litterära och konstnärliga salonger; hvad som påminte om den okände, litterärt sterile historikern var bara hennes förmåga att så förflytta sig in i ett förgånget sekel, att dess upplevelser för henne få en reellare existens än hennes eget lifs och hennes egen tids; att hon blir familjärare med dess personligheter än någonsin med sina egna lefvande samtida.

Men Lilian Rea är däremot från början skapad till historiker; hos henne är lusten att forska i det förgångna medfödd. Redan som barn var det hennes älsklingsnöje att välja ut någon historisk personlighet eller någon särskild tid och fördjupa sig i den. »Jag tycker bäst om att betrakta ett stycke mänsklighet genom seklernas perspektiv», sade hon som ung flicka, då någon anmärkte på, att hon var alltför litet road af sällskapslif och jämnåriga.

Då för tiden var det egentligen musik, som hon ägnade sig åt. Född i Indianapolis och uppväxt i Chicago, kom hon 1889 till Stuttgart för att där utbildas i musik. Här stannade hon i tre år, men det blef dock litteratur, som hon mest sysslade med; och så lät hon öfvertala sig af en vän, den amerikanska

författarinnan Blanche Willis Howard, att återvända med henne till Amerika och ägna sig åt skriftställeriet. Men Lilian Rea slets alltjämt mellan sina tvänne böjelser. Året därpå reste hon tillbaka till Europa och slog sig ner i München, där hon bland mycket annat äfven sysselsatte sig med öfversättningar. 1896 antog hon ett erbjudande att komma till England som sekreterare åt den skottske poeten och kritikern William Sharp (mest ryktbar under pseudonymen Fiona Macleod). Någon tid samarbetade hon äfven med professor Patrick Geddes i Edinburg samt andra framstående litterära personer — en verksamhet, som passade henne, då hon just äger särskild förmåga att intressera sig för och tänka sig in i andras personligheter.

Hon öfversatte till engelska från tyska, franska, italienska och spanska samt skref artiklar om europeisk litteratur i amerikanska tidskrifter. Med eget författarskap började hon egentligen först 1904. Då bodde hon i Berlin, där hon kom att läsa Voltaire's »Siècle de Louis XIV». Tidsfärgen tjusade henne mer än allt annat, och hon började att där, samt sedan i Paris, studera historiska källor från den tiden. »Jag måste bestämt ha lefvat med vid Ludvig XIV:s hof

och i 1600-talets litterära salonger i någon föregående tillvaro», sade hon; »jag tycker mig nästan känna igen allting, och jag känner mig mycket mera hemma där än i Amerika och Europa nu för tiden.»

Resultatet af dessa års studier och arbete har i höst kommit ut i London på Methuens förlag samt genast rönt stort erkännande i den engelska pressen och hos publiken. Det är en volym på 336 sidor (pris 10 shillings, six pence) med elegant och aptitlig utstyrsel, tryckt på tjockt papper samt med 20 illustrationer efter kopparstick, miniatyrer och porträtt från 1600-talet. Fastän boken är uppkallad efter »La princesse de Clèves's» författarinna och M:me de Sévigné's vän, så handlar den egentligen mest om alla andra personer, som hon kom i beröring med, samt om hela tidsandan som bildade hennes bakgrund och infattning. Ett förresten lockande litterärt motiv att skildra, denna isolerade elit-själ, bjärt kontrasterande mot sin bakgrund af frivolitet. Mellan raderna i Lilian Reas strängt sakliga skildringar, där allt är historiska fakta utan onödiga romantiska utläggningar, läser man och fångas af den tragik, som alltid blir deras öde, som stå utanför och öfver sin tid. Lilian Reas tidsbild är ut-

förligt och dock diskret målad; hon skildrar de politiska förhållandena under Marie de Medici och Richelieu, Anna af Österrike och Mazarin; hon rekonstruerar Paris' fysionomi under la Fronde; hon för oss med Marie-Madeleine Pioche de la Vergne, Comtesse de la Fayette, ut i societeten i Paris och in i hofflivet vid Versailles med alla dess intriger och galanta äfventyr, vidare och i synnerhet på de litterära mottagningarna i Hotel Rambouillets »salon bleu» och andra salonger, där vi bli familjära med hela den tidens lysande samling af beaux-esprits och ryktbarheter.

Denna bok har redan från Methuens förlag skaffat författarinnan beställning på en andra volym äfvenledes från samma period af fransk litteratur, på hvilken hon — numera bosatt i London — arbetar och som skall komma ut 1910.

TYRA KLEEN.

Äktenskaps rättsverkningar enligt åtskilliga främmande länders lag.

Under denna benämning har en liten broschyr i dessa dagar utgifvits från trycket »på föranstaltande af Fredrika-Bremer-Förbundets kommitté för lagfrågor».

För Dagnys läsare är den lilla värdefulla broschyrens innehåll redan välbekant, då dess olika kapitel under det gångna året ingått såsom särskilda artiklar uti tidningen, men den förtjänar att spridas och göras känd i vida kretsar och icke endast hos dem, som redan hunnit stadga sitt omdöme om att reformer i vår svenska äktenskapslag verkligen äro af nöden.

I kort, lättfattlig form framläggäs det hufvudsakligaste af nu gällande äktenskapslagar i Norge, Danmark, Tyskland, England och Frankrike jämte Belgien, Luxemburg och Monaco.

Visserligen utvisa ju ett äktenskaps rättsverkningar oändligt många flera facer än dem, som i broschyren särskildt framhållas, men då allmänt torde vara känt, att roten och upphofvet till en stor del af de konflikter med lagen, hvari tyvärr allt för många gift kvinna råkat och alltjämt råkar, hufvudsakligen är att söka i frågan om makarnas *egendomsförhållanden* inom äktenskapet och i hvad angår deras *personliga rättsförhållanden* samt då en vidlyftigare utredning utöfver den här föreliggande måhända skulle föra allt för långt in i juridikens djupa schack för att blifva njutbar äfven för icke fackmän, synes oss lagkommitténs uppslag att framför allt rikta strålkastaren på själfva kärnpunkten synnerligen välbetänt.

Det skulle dock, tro vi, ha varit till icke oväsentlig fördel, om utgifvaren till den oinvidiges tjänst för jämförelses skull jämväl låtit i broschyren inflyta ett litet sammandrag af vår svenska lag i hithörande delar.

Hvad som redan vid en första blick på det lilla häftets afdelningar om *Norge* och *Danmark* framträ-

der och väcker vår eftertanke är den rätt, som tillagts icke boskild hustru att jämväl utan »paktum» förvalta och råda öfver viss sin egendom, så ock förbudet för mannen att utan hustruns samtycke till mer än viss *andel* bortgifva samfällda boet samt den synnerligen viktiga bestämmelsen om giltighet af gåfva i form af lifränta, lifförsäkring o. d. af mannen till sin hustru. — Ej heller få vi förbise den förmån, som ligger i rättigheten att äfven efter vigseln kunna, med iakttagande af vissa formaliteter, upprätta äktenskapsförord.

Äfven *Tysklands* lagar tillerkänna i vissa fall hustrun vidsträcktare rätt i fråga om egendomsförvaltningen än den svensk undersåtes hustru har att påräkna.

Mest vidtgående bestämmelser i fråga om egendomsförhållandena inom äktenskapet synes emellertid den *engelska* lagen innehålla, den vet nämligen icke af något gemensambhetsinstitut.

Frankrikes lagar däremot torde mest öfverensstämma med våra egna, dock medgifva jämväl de förstnämnda viss modifiering beträffande mannens rätt att gifva bort boet o. s. v.

Hvad angår hustruns *personliga* ställning, synas oss de engelska rättsförhållandena öfverlägsna våra. Denna omständighet gifver vid handen, att engelsmannens kända aktning för kvinnan härvidlag tagit sig ett *praktiskt* uttryck, därmed denna aktning just får sitt gedigna värde.

Som sagdt, den lilla broschyren är ett synnerligen godt inlägg i en af de för de svenska kvinnorna mest brännande frågor och bör med glädje och tacksamhet omfattas af en hvar, som har sinnet öppet för de faktiskt rådande missförhållandena på ifrågavarande område af vår lagstiftning, och den har alldeles gifvet en mission att fylla.

Vi emotse med stort intresse en ifrågasatt fortsättning af detta Fredrika-Bremer-Förbundets kommittés för lagfrågor betydelsefulla uppslag.

A. P—N.

Litteratur.

Lina Lagerbielke: Svenska tonsättare under nittonde århundradet.

Författarinnan till ifrågavarande bok (i distribution hos Wahlström & Widstrand) har förut publicerat tvänne samlingar af små musikerbiografier, af hvilka den första upptog tyska mästare från Bach till Weber, medan den senare behandlade komponister af romansk eller slavisk börd. Den nu föreliggande samlingen utgör en på liknande sätt uppställd följd af fristående biografier öfver tio *svenska* tonsättare. Hæffner, Erik Gustaf Geijer, Franz Berwald, de bågge Lindblad, Wennerberg, Josephson, Hallström, Norman och Söderman heta de män, som genom produktivt arbete gjort de största insatserna i adertonhundralets spi-

rande musikkultur och uti Stockholm och Uppsala, den svenska vetenskapens och konstens bägge förnämsta centra, sått det utsäde, hvars frukt skall varda denna den inhemska tonkonstens guldålder, hvarpå de mest sangviniska bland dess utöfvare och vänner ännu ej helt upphört att hoppas.

Författarinnans afsikt var — enligt hvad hon själf helt blygsamt meddelar — att å *ett* ställe sammanföra de uppgifter, som på spridda ställen, mest i dagliga tidningar eller i »Svensk musiktidning», finnas om dessa den svenska tonkonstens föregångsmän. Förf. uppger, att endast Hæffner, Geijer, A. F. och O. Lindblad samt Josephson hittills erhållit mera utförliga biografier, hvarvid hon synes ha förbisett den förträffliga minnesrunan öfver Frans Berwald i Lindgrens »Musikaliska studier» (1896). Företaget att på *ett* ställe och i för den stora allmänheten lättillgänglig form behandla samtliga det svunna seklets största tonmästare i vårt land innebar emellertid en vacker idé, som hade varit värd ett bättre utförande. Lina Lagerbielkes bok framträder utan några anspråk och motsvarar icke heller de vetenskapliga och konstnärliga kraf, som man i våra dagar plägar ställa på ett dylikt arbete. Med torr nykterism, oändligt fjärran från den partiska entusiasm, som *måste* karakterisera hvarje äkta biograf, uppradar förf. de nakna fakta, som bilda stommen i hennes hjältes lefnadssaga, då och då kryddande sin framställning med en och annan anekdot ungefär i stil med de s. k. populär-vetenskapliga skriftställare, hvilkas quasi-folkliga produkter äfven hos oss en tid voro så på modet.

Om således dessa biografiska skisser i litterärt och konstnärligt hänseende icke fylla måttet, så bör å andra sidan erkännas, att de data, som där finnas samlade, hämtats ur de bästa källor, som existera, och utmärka sig för stor noggrannhet. Tyvärr gäller detta sista omdöme ingalunda om bokens senare del, som inrymmer en förteckning, »så fullständig som varit möjlig att erhålla», öfver de behandlade kompositörernas verk. En flyktig blick på densamma visar, att förf. är okunnig om principerna för vetenskaplig systematik.

R.H.

Hyllning åt Fredrika-Bremer-Förbundets Stipendieinstitutionens sekreterare.

På 20-årsdagen af stipendieinstitutionens stiftande, den 28:de sistlidne december, uppvaktades stipendiefondens sekreterare, fröken Mathilda Silow, af institutionens ordförande, fru Anna Wallenberg, som i hjärtliga ordalag tolkade förvaltningsstyrelsens och stipendienämndens tacksamhet för dess sekreterares värdefulla insats i det gemensamma arbetet. Från Fredrika-Bremer-förbundets styrelse ingick en skrifvelse af följande lydelse:

»Till fröken Mathilda Silow.

Då Fredrika Bremerförbundets stipendieinstitution nu har anledning att kasta en blick tillbaka på de gångna åren vill förbundsstyrelsen gripa detta tillfälle att till Eder få uttala sitt varma tack för hvad Ni genom Edert initiativstarka, oförtröttade arbete åstadkommit vid utförandet af Esseldes stora tanke. Med lefvande intresse har Ni ägnat Eder åt uppgiften att bereda unga kvinnor ett behöfligt ekonomiskt stöd vid deras sträfvan att skapa sig en själfständig tillvaro och förbundsstyrelsen vet väl, att Ni intet tack kräfver eller väntar för den möda, som en inre maning drifvit Eder att påtaga Eder för deras bästa, men det är för styrelsen kärt att få på förbundets vägnar med tacksamhet erkänna vikten och betydelsen af denna Eder gärning för framgången af den kvinnorörelses syfte, som representeras af förbundet. Måtte de skördar, som inhöstats under de två gångna decennierna följas af lika rikt utbyte för mödan under många kommande år, och måtte Ni ej förtröttas i Eder ädla sträfvan att för otaliga generationer af vårt lands döttrar underlätta kampen för tillvaron genom att väl rusta dem för densamma.»

En rik blomsterskörd, bref och telegram vittnade om de mångas önskan att till fröken Silow frambära ett tack för hennes långa och oförtröttade arbete för stipendiefonden.

Från allmänheten.

»Själfförsörjande kvinnor».

Plats har begärts för nedanstående reflexioner öfver benämningen »själfförsörjande kvinnor». Ehuru vi icke riktigt förstå den sorg och förvåning uttrycket tyckes kunna framkalla hos dem, som själfva sätta skiljetecken mellan »gifta» och »själfförsörjande» kvinnor i stället för att helt enkelt sätta likhetstecken, där sådant *kan* sättas, hafva vi emellertid icke velat undertrycka den lilla opinionsyttringen, hvilken troligen kommer att mötas af gensagor på insändareafdelningen.

För hvarje gång de orden möta mig i tidningen Dagny, kommer jag att tänka på min bästa vän, då hon första gången läste dem i samma tidning och med djupaste förvåning frågade mig, kvinnosakskvinnan: »Hur kan Dagny tillåta det uttrycket om de utanför hemmen arbetande kvinnorna utan att besinna, hvilken förnedrande syn på särskildt den gifta kvinnans arbete det ger, inte minst männen?»

Det kom så sorgset förvånadt, att jag tvingades till att allvarligt begrunda saken, och härmed framlägger jag en bön till alla för kvinnans rättigheter arbetande män och kvinnor till att hvar i sin mån bidraga till uttryckets bortskaffande ur tiden.

Själfförhör jag till de »själfförsörjande», är lärarinna med 1,200 kronors lön. Min vän, som varit min kamrat och alltså också hört till nämnda klass, har gift sig med en ämbetsman med cirka 4,000 kronors lön och studieskulder. Hon arbetade intensivt som lärarinna i ett ämne hon fullt behärskade, men hvad var hennes arbete då, mot det hon dessa sex sista år utfört i eget

hem. Inför hennes arbete nu är jag mer än förödmjukad. Säkert har hvar och en »själförsörjande» i sin närhet en husmor, inför hvars omfattande arbete med att föda barn, med att fostra dem och tjänare, sköta allt inom huset så att pengarna räcka etc. etc., hon känner, att »äretiteln» själförsörjande är ett slag i ansiktet mot dessa, som utföra det för samhället viktigaste arbetet.

Låt oss visa, att vi kvinnosakskvinnor förstå den gifta kvinnans arbete i det vi ur vår tidning borttaga uttrycket »själförsörjande kvinnor» om de utom hemmen arbetande. Låt oss därmed visa att de gifta kvinnorna alla äro själförsörjande, de flesta dubbelt »själförsörjande» — fast med kleha löner.

Lärarinna och kvinnosakskvinna.

Fredrika Bremer-Förbundets Stipendieinstitution. Hos Stipendienämnden finnas till ansökan innan den 15 Februari 1909 följande stipendier:

Från Allmänna Stipendiefonden:

- 400 kr. för kurs vid Anna Sandströms seminarium i Stockholm. (Stockholms stads stip.)
- 500 kr. till resestipendium för studier af landthushållningsskolor för kvinnlig ungdom (fritt stip.)
- 260 kr. för af Svenska fattigvårdsförbundet ordnad kurs i fattigvård. (Västerbottens stip.)
- 200 kr. för elev vid folkskoleseminarium. (Jämtlands stip.)
- 200 kr. för elev vid barnmorskekurs. (Värmlands stip.)
- 260 kr. för elev vid folkskoleseminariet i Falun. (Kopparb. stip.)
- 200 kr. för kurs vid Rimforsa landthushållningsskola. (Västernorrlands stip.)
- 260 kr. för universitetsstudier. (Skaraborgs stip.)
- 225 kr. för kurs vid Åtvidabergs fjäderfäskötareskola. (Gottlands stip.)
- 200 kr. för elev vid Södra Sveriges Sjuksjöterskehem i Lund. (Malmöhus stip.)
- 225 kr. för sjukvårdskurs. (Blekinge stip.)
- 300 kr. för kurs vid Rimforsa landthushållningsskola. (Södermanlands stip.)
- 400 kr. fördelade i två stipendier, det ena för kurs i tillskärningskonst, det andra för kurs vid Åtvidabergs fjäderfäskötareskola. (Göteborgs o. Bohus stip.)
- 400 kr. för kurs vid Gymn. Centralinstitutet. (Kristianstads stip.)
- 200 kr. för ordnad kurs i barnavård. (Östergötl. stip.)
- 200 kr. för kurs vid Åtvidabergs fjäderfäskötareskola. (Jönköpings stip.)
- 200 kr. för kurs vid trädgårdsskola. (Älfsborgs stip.)
- 200 kr. för kurs vid tandläkareinstitut. (Uppsala stip.)
- Norrbottnens stipendium å 325 kronor för universitetsstudier och Vestmanlands stipendium å 225 kronor utdelas med företrädesrätt tillika med de medicinska studiestipendierna å 400 och 500 kronor till förra årets innehafvare af nämnda stipendier.

I samband med ofvanstående må till ledning för stipendiesökande här nämnas, att rätt till ansökan af Fredrika Bremerförbundets länsstipendier hafva endast kvinnor mellan 18 och 35 år, som vid tiden för ansökans insändande äro samt under minst två år omedelbart förut

hafva varit mantalsskrifna inom det län, hvars stipendium sökes; äfven fästes uppmärksamhet på, att ansökningar ej komma under stipendienämndens ompröfning utan åtföljda bifogade afskrifter af kunskapsbetyg samt läkare-, präst- och mantalsintyg, utvisande att vederbörande den stadgade tiden haft hemortsrätt inom länet.

Föreningsmeddelanden.

Landsföreningens för kvinnans politiska rösträtt 6:te årsmöte kommer att äga rum i Örebro den 8 och 9 januari. Deltagandet i mötet väntas blifva mycket stort; ett 70-tal anmälningar från centralstyrelsemedlemmar i alla delar af landet hafva redan inkommit. De båda dagarnas förmiddagar äro anslagna till enskilda möten, då bland annat val af ordförande och öfriga funktionärer i centralstyrelsen skola ske. Vid detta tillfälle skola äfven delegerade till den internationella rösträttskongressen i London nästa april utses. De enskilda öfverläggningarna komma förnämligast att röra sig om taktik- och organisationsfrågor. Första aftonen anordnas ett s. k. halfenskiöldt möte, då frågor af mera allmänt intresse komma att diskuteras. Till detta möte äga alla medlemmar af rösträttsföreningar tillträde. Andra dagen avslutas med stort offentligt opinionsmöte, anordnad af F. K. P. R.

Den lokala kommitté, som med anslutning till Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinstitution verkar inom Malmöhus län för åstadkommandet af flera och större stipendier för länets flickor, fick uppbära en behållning af kronor 1,233:04 från de i Lund å Akademiska föreningen anordnade soiréerna.

En kommunalförening bildades i Linköping i början af december månad. Den har satt som sitt mål att vilja väcka och uppehålla såväl kommunala som sociala intressen. För att intresserade kvinnor, gifta såväl som ogifta, skola kunna ingå i föreningen ströks ordet »röstberättigade» i § 2 af stadgeförslaget, hvarefter paragrafen om medlemskap i föreningen omfattar hvarje i Linköping boende man eller kvinna, som fyllt 21 år och till föreningen erlägger en årsavgift af 50 öre. Vid val af styrelse var man allmänt ense om att kvinnorna borde representeras i tillräcklig utsträckning. Valet utföll sålunda, att 3 kvinnor invaldes i den af 15 personer bestående styrelsen, och ytterligare 1 bland de 6 suppleanterna.

Stockholmsföreningen för kvinnans politiska rösträtt anordnar tisdagen den 12 januari å Skansens Högloft en fest i ändamål att då få bringa Landsföreningens afgående ordförande, fröken Anna Whitlock, sin hyllning. Listor för anteckning för deltagande i festen finnas utlagda på Rösträttsföreningens expedition, Lästmakaregatan 6, Stockholm. Äfven icke medlemmar af föreningen, såväl damer som herrar, äga rätt att deltaga i festen.

Vi få härmed fästa den ärade allmänhetens uppmärksamhet på att tiden för redaktörens mottagning från årets början ändrats till kl. 11—12 f. m., och få vi vördsammast anhålla att såväl besök som telefoneringar till redaktören begränsas till denna tid.

Rekvirera profnummer af Dagny för utdelning bland vänner och bekanta. Vi sända med nöje gratis och portofritt behöfligt antal exemplar.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje haltårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men alltid minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder alla beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionens adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

ATT GÅ FRUN TILLHANDA i ett respektabelt och burget hem, helst i Stockholm eller dess omnejd söker 18 års flicka från landthem plats under 1 års tid, med skyldighet att aktivt deltaga i alla de sysslor, som i ett hem förekomma, utan aflöning. Svar till »Praktisk uppfostran», Allm. Tidningskont. Gust. Ad. Torg 10, Stockholm.

UNG flicka från godt hem, som genomgått 8-kl. läroverk, önskar plats i respektabel fam., att läsa med mindre barn. Bästa ref. Svar till »Familjemedlem 17 år», Örebro p. r.

UNG, bildad, barnkär flicka, som med högsta betyg genomgått Kindergartenskurs, önskar till nyåret plats antingen som lärarinna i Kindergarten eller ock att undervisa mindre barn i god familj. Svar emotses tacksamt till »Kindergarten», Oskarsparken 7, Örebro.

EN UNG, bildad Finska, som är arbetsam och barnkär, med teoretiska och praktiska erfarenheter i ett hushålls skötande samt van vid handarbete, önskar plats i god familj i Stockholm. Ett vänligt bemötande samt tillfälle att grundligt sätta sig in i svenska språket är hufvudsaken. På lön fastes ej så mycket afseende. Svar emotses tacksamt till »Aino M.», Enköping, p. r.

SJUKSKÖTERSKA med flera års praktik, äfven van vid sjuksjuka, önskar privatvård eller fast plats. Svar till »Sjuksköterska», Tidningskontoret Humlegårdsg. 9.

I Hanover examinerad lärarinna söker anställning, helst i skola. Svrr till »Tyska Språket», Villa Linnéa, Örebro.

HUSFÖRESTÅNDARINNE PLATS sökes af 40 års fru, med godt lynne af god familj, sparsam, praktisk och ordentlig, fullt kompetent i allt som hör till ett hems vård. Svar till »Hemtrefnad», Ronneby p. r.

TJUGUEYRÅRIG, bildad flicka af god familj, önskar plats utomland, för barn, eller att gå frun tillhanda. Fritt vivre, fria resor önskas. — (Kan och medfölja äldre dam, som resällskap.) Svar fortats möjligt ombedes till »390», Tidningskontoret, Kungsgatan 14.

26-ÅRIG, BÄTTRE FLICKA, önskar att i finare hem på landet mot fritt vivre gå frun tillhanda. Har genomgått sjukvårdskurs, samt är kunnig i knyppling m. m. Önskar anses som medlem af familjen. Svar snarast till »Januari 1909», Arboga.

KVINNLIG EX. SJUKGYMNAST önskar anställning i familj, att medfölja på resor eller hos läkare. Goda rek. Svar emotses tacksamt till »Fransktalande», Visby, p. r.

VÄRDINNA. Musikalisk disponentdotter söker plats som värdinna på egendom eller i större stad. Är frisk, glad och praktisk och van vid ett större hems skötande. Svar till »Verklig hjälp», Sv. Dagbl:s Hufvudkontor f. v. b.

PLATS, att förestå ett aktningsvärdt hem, önskas af bättre, duglig Smäländska nu eller framdeles. Svar till »1909», Dagens Nyheter Gustaf Adolfs torg, Stockholm.

FLICKA, kunnig i matlagning, klädsömnad och handarbete, önskar en tid plats på landet. Svar till »Fritt vivre 1884», Sv. Dagbl.

22-ÅRIG FLICKA, kunnig i matlagning och husliga göromål, önskar genast plats, helst på landet, att förestå hushåll. Svar till »Siskan», p. r. Svenljunga.

ILLUSTRERAD TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA KVINNAN OCH DE SVENSKA HEMMEN

Redaktion:

Vera von Kræmer, Gunnar Bjurman.

- Utkommer hvarannan torsdag.
- Elegant Julnummer gratis till helårsprenumeranter.
- Mönsterbilagor, Romanbilagor, Pristäfningar, hvaraf en litterär pristäfning, i hvilken 3,000 kr. utdelas i pris.
- Mitt Hem kostar helår kr. 5:—, halfår 2:75, kvartal 1:50. Prenumeration kan ske hos alla Bokhandlare och Postkontor.
- Gör ett försök! Ni ångrar det inte!

LEDIGA PLATSER.

EN skolkökslärarinnebefattning är till ansökan ledig hos styrelsens för Västerbottens läns folkhögskola i Degerfors, postadress Vindeln. Befattningen, som tillträdes den 1 febr. 1909, medför skyldighet att årligen hålla 6 flyttande skolkökskurser inom Västerbottens län på 6 veckor vardera. Lön 600 kr. samt bostad och fritt vivre under kurserna. Ansökningstiden utgår den 1 jan. 1909. Styrelsen.

INSTUNDANDE vårtermen finnes (till följd af sjukdomsfall) plats för undervisningsvan lärarinna, med skyldighet att underv. 15-årig flicka i vanliga skolämnen och musik. Betyg, ref., foto., löneanspråk till fru E. Persson, Torps gård, Bettna.

Lärarinna, kunnig att undervisa 2 barn till 2:dra och 3:dje klass samt kunnig i pianospelning och villig att i öfrigt sysselsätta sig med barnen, får plats i svensk familj i Köpenhamn. Svar med betygsskrifter etc. till Grand Hôtel Nilson, Köpenhamn

KVINNLIG STENOGRAF och maskinskrifvare erhåller plats hos större verkstad i landsorten. Svar märkt »L. K. E. 567», under adress S. Gumælius Annonsbyrå, Stockholm.

BÄTTRE FLICKA kunnig i enklare och finare matlagning, bakning, slakt o. konservering — helst med vana vid landthushåll — får plats genast på Nyåret hos Friherrinnan M. Hummerhielm, Degela pr Frinnaryd.

HUSHÅLLSFRÖKEN. En bildad godlynt flicka, ej öfver 30 år, kunnig i såväl finare som enklare matlagning och villig att gå frun tillhanda med i hemmet förekommande sysslor, kan få bra plats i Stockholm i mindre familj, där jungfru finnes. Lön 25 kronor pr månad. Svar med uppgift om ålder och afskrift af betyg från föregående platser torde insändas före den 8 januari till »Bra plats 1909», Svenska Dagbladets hufvudkontor, Stockholm.

I stad i Södermanland får i febr. bildad flicka, kunnig i matlagning, sömnad, plats att sköta hushållet för tvenne personer med hjälp till gröfre göromål. Medlem af familjen. Nya Inack, Byrån, Brunkebergsgatan 3 B, Stockholm.

**Rodenstamska
Slöjd- och Hushållsskolan,**

Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolkökslärarinnekurs. Slöjdlärlarinnekurs. Hemslöjds- och Växtfärgningskurs.

Orientaliska Mattor

och öfriga Afpassade mattor, såsom Smyrna, Argaman, Kosmos, Radium, Axminster, Kidderminster, Rockminster, Velvet, Brüssel m. fl. i alla kvalitéer och storlekar : : : : :

Engelska Magasinet — Drottninggatan 31

Hudens vård.

På grund af sin uppfriskande inverkan å hudsystemet vinner Salubrin en städse ökad användning vid hudens vård. Särskildt har frottering af kroppen med ett af Salubrin fuktadt tygstycke befunnits verksam till förekommande af förkylning efter svettning och till motverkande af ömhet och värk efter öfveranstängning.

Salubrin tillhandahålles i Parfym, Speceri- & Färgaffärer. I parti hos Geijer & Co, Stockholm.

Världens starkaste och elegantaste strumpa heter **Raja.**

Raja-Strumpan säljes i **A.-Bol. Strumpfabriken Rajas** Fabriksbod, Gamla Kungsholmsbrog, 13.

Stockholms Musikinstitut.

Brahegatan 7 B, ö. g. III. Allm. Tel. 115 96.

Vårterminen börjar den 8 januari. Anmälningstid den 7 januari kl. 1/2 2—1/2 4 samt 1/2 6—1/2 7 e. m.

Efter terminens början anmälning- och mottagningstid: Måndagar och torsdagar kl. 1/2 2—1/2 3 e. m.

Prospekt tillhandahållas.

Sigrid Carlheim-Gyllensköld.

Vårterminen **15 jan.—15 maj 1909**
ENGELSKA

afton-kurser för såväl nybörjare som mera försigkomna. Antalet deltagare begränsas till högst tio i hvarje grupp.

Hélène Philipson,

Tel. Brkb. 17 83.

kl. 5—6 e. m.

f. d. lär. vid Stockholms borgarskola.

- Folkskolans Barntidning -

utgifven och redigerad af **STINA QUINT**, utkommer 1909 i sin adertonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, halft år 90 öre.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets byrå,
54 Drottninggatan

Stipendium.

Från **Fredrika-Bremer-Förbundets Allmänna Stipendiefond** utdelas för år 1909 ett restipendium å kronor Femhundra (500) för studier af landthushållningsskolor för kvinnlig ungdom.

Ansökan ställes till **Fredrika-Bremer-Förbundets stipendienämnd** Stockholm, innan **15 Februari** åtföljd af kompetensintyg, studieplan för resan, präst- och läkarekety, samt andra handlingar sökande vill åberopa.

Stockholm i januari 1909.

Stipendienämnden.

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

- N:o I, Till Regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906 —: 50
- › II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.) 6:—
- › III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt —: 50
- › IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor —: 10
- Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn —: 10

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

- N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt —: 05
- › 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt? —: 10
- › 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt? —: 10
- › 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt ... —: 10
- › 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? —: 05
- › 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen —: 10
- › 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan ... —: 15
- › 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen —: 05
- Minneslista —: 05
- Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning ... (—: 75) —: 60

- Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter —: 10
- Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen —: 45
- Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre —: 25
- Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren —: 25
- Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt —: 25
- Karl M. Lind: Kvinnornas rösträttskraft —: —

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvideras från F. K. P. R:s i Stockholm expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen n:r:s 1—8 lämnas 25 proc. rabatt.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Anna Whitlock. Af *Signe Bergman*.

Vid årsskiftet.

Lilian Rea. Af *Tyra Kleen*.

Äktenskaps rättsverkningar enligt åtskilliga främmande länders lag. Af *A. P—n*.

Lina Lagerbielke: Svenska tonsättare under nittonde århundradet. Af *Rh*.

Hyllning åt **Fredrika-Bremer-Förbundets stipendieinstitutionens sekreterare.**

Från allmänheten.

Fredrika-Bremer-Förbundets Stipendieinstitution.

Föreningsmeddelanden.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.